

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Adapting to improve: the Odyssey of the operational mentoring and liaison teams of the United Kingdom, the Netherlands and Belgium

Wiltenburg, I.L.

Citation

Wiltenburg, I. L. (2024, September 18). *Adapting to improve: the Odyssey of the operational mentoring and liaison teams of the United Kingdom, the Netherlands and Belgium*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4092632>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4092632>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

Samenvatting

Nadat het regime van de *Taliban* tot val werd gebracht door een korte oorlog in 2002, werd er door de internationale gemeenschap een poging gedaan om Afghanistan te begeleiden naar stabiliteit en voorspoed. Deze inspanningen, onder de vlag van de *international security assistance force (ISAF)* werden -onder meer- gehinderd door een gewapende insurgency, bestaande uit restanten van het taliban regime, lokale warlords en criminelen. Om te voorkomen dat Afghanistan verviel in een spiraal van lokaal geweld, breidde ISAF sterk uit, waarbij uiteindelijk tientallen landen militair deelnamen aan deze missie.

Een staat moet zich echter zelf kunnen verweren tegen binnen- en buitenlandse veiligheidsdreigingen. Hiertoe heeft een staat een zwaarmacht, die namens de staat het monopolie op geweld heeft. De jonge staat Afghanistan had na verschillende gewelddadige overgangen in regime geen regulier veiligheidsapparaat meer. Het creëren van een Afghaans leger werd na 2005 dan ook in toenemende mate beschouwd als een prioriteit voor ISAF, temeer omdat de deelnemende landen inzagen dat zonder een functionerend Afghaans veiligheidsapparaat de militaire deelname aan de missie in Afghanistan de potentie had om vele jaren te gaan duren, en het functioneren van het veiligheidsapparaat voorwaardelijk was voor het beëindigen van de missie.

Het opzetten van een Afghaans leger was echter geen sinecure. De jonge staat had geen middelen, geen instituten en geen financiën om dit in eigen beheer op te zetten, en werd hierbij dan ook geassisteerd door meerdere stakeholders, waaronder ISAF. Vanaf 2006 kregen Afghaanse militairen een basisopleiding in de hoofdstad Kabul, waarna zij werden gestationeerd in een van de provincies van het land. In de opleiding kregen de Afghaanse militairen een aantal vaardigheden aangeleerd, maar zij waren niet in staat om gecoördineerd op te treden in grotere verbanden, om operaties af te stemmen met eenheden van ISAF of de gelijktijdige operatie *Enduring Freedom*. De Afghaanse eenheden moesten dan ook aansluitend aan de formatie en gereedstelling begeleid worden om een hoger niveau van competentie te bereiken. De mensen -Westerse militairen- die hiertoe werden uitgezonden stonden bekend als de *Operational Mentoring and Liaison Teams*. (OMLTs)

Aanvankelijk waren OMLTs kleine groepen militairen (12-24 man) die aan een Afghaans bataljon (kandak) werden gekoppeld. Via de OMLTs hadden de Afghaanse militairen van het Afghaanse Nationale Leger (ANA) toegang tot kennis (via training en coaching) en middelen (bijvoorbeeld luchtsteun en vuursteun werden aangevraagd via de OMLTs). Ook kon de ANA via het OMLT communiceren met andere ISAF eenheden en zo operaties met elkaar afstemmen. Het formeren van een OMLT was de verantwoordelijkheid van de staat die het team aanbood aan ISAF. Hoewel ISAF formeel controle uitoefende op de OMLTs, richtte de facto elke staat het OMLT in naar eigen inzicht. Aangezien geen van de deelnemende

staten aan ISAF beschikte over eenheden die specifiek waren ingericht op het trainen, adviseren, mentoren en begeleiden van buitenlandse veiligheidstroepen, varieerde het formeringsproces dan ook per land.

Het ondersteunen van de krijgsmacht van een ander land is een activiteit die bekend is geworden als *security force assistance* (SFA). Hoewel de naam pas enkele jaren in zwang is geraakt, is het principe hierachter al veel ouder, en is dan ook veelvuldig voorgekomen in de contemporaine militaire geschiedenis. In theorie is SFA een middel om de gevechtskracht van een andere staat te verbeteren. Vanuit de theorie en militaire doctrine kan worden afgeleid dat gevechtskracht bestaat uit een mentale, conceptuele en fysieke component, waarbij elke component voorwaardelijk is voor de andere. Het beïnvloeden van de gevechtskracht van een krijgsmacht middels SFA kan dus geschieden door het verbeteren van een of meerdere van deze componenten. De steun die ISAF aanbood aan het Afghaanse Nationale Leger bevatte alle drie de componenten, waarbij de OMLTs werden ingezet ten behoeve van de mentale en conceptuele component. Voor de militairen die waren ingedeeld bij een OMLT betekende dit dat zij dus de Afghaanse militairen niet alleen trinden en adviseerden, maar ook begeleidden tijdens operaties. Omdat de OMLTs actief deelnamen aan gevechtsoperaties van een krijgsmacht van een ander land, vereiste dit optreden dus een aanpassing van de OMLTs ten opzichte van de wijze van optreden in het eigen leger. Grote verschillen waren waarneembaar in de technieken, tactieken, procedures tussen de verschillende nationaliteiten. Andere verschillen waren waarneembaar in de taal, cultuur en het gebruikte materieel. Ook waren de OMLTs in ieder geval gedeeltelijk afhankelijk van de gevechtsondersteuning en de logistieke ondersteuning van het Afghaanse leger. Voor de Oorlog in Afghanistan was het gebruikelijk dat dit type operatie werd uitgevoerd door speciale eenheden, maar door gebrek aan capaciteit werd een beroep gedaan op reguliere eenheden voor de OMLTs.

Dit onderzoek richt zich op de wijze waarop de krijgsmachten van het Verenigd Koninkrijk, Nederland en België zich hebben aangepast aan de OMLT taak. De *main research question* is dan ook “hoe hebben de krijgsmachten van het Verenigd Koninkrijk, Nederland en België zich aangepast aan de OMLT taak in Afghanistan, en welke institutionele veranderingen zijn waarneembaar als een gevolg van deze adaptatie?

Het Verenigd Koninkrijk had zich gecommitteerd aan de provincie Helmand in het zuiden van Afghanistan. Met het arriveren van de eerste lichter van de Helmand Task Force in 2006, kwam ook het eerste OMLT aan in de provincie. Dit OMLT was een samenraapsel van mensen uit de Britse krijgsmacht, waarbij de kern werd gevormd door de kaderleden van de vuursteuneenheid van de Air Assault Brigade. Na de eerste rotatie was al duidelijk dat er behoefte was aan een beter gestructureerde OMLT organisatie, waarbij er vanaf dat moment voor werd gekozen om een regulier bataljon infanterie te gebruiken als kern van

het OMLT, waarbij de officieren en onderofficieren de Afghaanse militairen begeleidden die in principe een echelon hoger werkzaam waren in hun eigen krijgsmacht. Een Britse compagniescommandant begeleidde een Afghaanse bataljonscommandant, et cetera. Gedurende de vier jaar dat de Britse OMLTs actief waren in Helmand -hierna werden zij afgelost door een team begeleiders met een andere naam, maar met dezelfde taakstelling- werden zij ingezet in vele operaties in Helmand. Ook werken ANA subeenheden van pelotons- en compagniesgrootte met hun OMLT ingezet om de militaire posten te bemannen die gedurende deze jaren veelvuldig werden gebouwd in Helmand in een poging controle te krijgen over de provincie. Gedurende de OMLT inzet in Helmand waren een aantal adaptaties waarneembaar, waaronder veranderingen in de samenstelling van het team, de opleidingen en trainingen voor de uitzending zelf en ook in de uitrusting. Ook de status van het OMLT was aan verandering onderhevig. Waar initieel het OMLT werd gezien als een mindere functie -de krijgsmacht van het VK maakte een groot informeel onderscheid in status tussen de 'groundholding' bataljons en andere eenheden-, veranderde dit in de loop van de jaren enigszins. Het nut en de noodzaak van een professioneel Afghaans leger werd steeds beter bekend binnen de krijgsmacht van het VK.

De OMLTs die geleid werden door Nederland waren actief in de provincie Uruzgan, waar ook de Nederlandse Task Force aanwezig was. Echter, de Nederlandse krijgsmacht was overvraagd door de vele militairen die nodig waren voor het vullen van de Task Force, de Battlegroup, het PRT en de staf van RC/South, waardoor het adequaat vullen van het OMLT een voortdurend probleem bleef. Tot aan de Nederlandse terugtrekking uit Uruzgan in 2010 bleef de vulling van het OMLT een probleem. Omdat in tegenstelling tot hun collega's in Helmand er geen hogere staf was die verantwoordelijk was gesteld voor de gereedstelling van de OMLTs, was de training voorafgaand aan de uitzending ook voornamelijk een taak van het team zelf, waardoor de voorbereiding van elk opvolgend OMLT zich kenmerkte door de individuele inspanningen van het team zelf. Na enkele jaren veranderde de structuur van de OMLTs ook in Uruzgan, waarbij ook andere staten zoals Australië en Frankrijk begonnen met het aanleveren van OMLT-troepen. Hoewel er inmiddels een Nederlandse kolonel commandant was van het OMLT, bleven de internationale OMLTs ook rapporteren in hun eigen, nationale lijn, waardoor eenheid van inspanning soms lastig was. De Nederlandse OMLTs hadden ook moeite om de geleerde lessen goed over te brengen naar de opvolgers, en na het beëindigen van de uitzending werden ook de rapportages van de commandanten veelvuldig genegeerd door de directie operaties van de Nederlandse Krijgsmacht. Met het beëindigen van de Nederlandse bijdrage in Uruzgan in 2010, verviel ook de noodzaak van het formeren van de OMLTs, en de geleerde lessen werden niet geformaliseerd of geïnstitutionaliseerd, ondanks dat de Nederlandse krijgsmacht veelvuldig blijft deelnemen aan SFA operaties.

De Belgische krijgsmacht droeg pas vanaf 2009 bij aan de OMLTs. In scherp contrast met hun collega's uit het VK had het OMLT in België de status van een serieuze gevechtsoperatie. De

Belgische regering nam een aantal maatregelen om te voorkomen dat er slachtoffers zouden vallen onder de Belgische militairen. Zo werd er gekozen voor de relatief rustige provincie Kunduz in het noorden van Afghanistan, en kregen de OMLTs de prioriteit qua uitrusting en vulling. De Belgische *modus operandus* was om een regulier infanteriebataljon te selecteren voor de uitzending, en van deze eenheid de meest ervaren en capabele mensen te selecteren voor de missie. De jongere collega's werden vervolgens ingezet om het vliegveld in Kabul te bewaken. Het Belgische OMLT werd vanuit Brussel opgedragen om in principe niet deel te nemen aan gevechtsoperaties 'in de eerste lijn', wederom om het risico op eigen slachtoffers te beperken. Vanuit het institutionele geheugen van de Belgische krijgsmacht was het te doen gebruikelijk om mentoring en trainingsmissies aan te lopen vanuit een 'horizontale verhouding', wat impliceert dat de mentor en mentee in principe dezelfde rang hebben, en een vergelijkbare ervaringsopbouw. Zowel in Helmand als in Uruzgan werden de Afghaanse militairen begeleid door OMLT'ers lager in rang dan zichzelf, waarbij beschikbaarheid, kennis en ervaring belangrijker werd geacht dan rang en leeftijd door de Westerse militairen. Nadat de Duitse partners en de Amerikanen aangaven in belangrijke mate terug te trekken uit Kunduz/Afghanistan, volgden de Belgen ook, waarbij hun OMLT bijdrage werd beperkt tot een periode van vier jaar. Na het beëindigen van de OMLT missie, richtte de Belgische krijgsmacht zich wederom op het voorbereiden op het reguliere conflict, waarbij de ervaring van de OMLTs niet verder werden geformaliseerd in training, doctrine of in de organisatiestructuur.

De heroriëntatie naar het reguliere conflict na het beëindigen van de counterinsurgency in Afghanistan was ook zichtbaar binnen de andere krijgsmachten die zijn onderzocht in dit proefschrift. Waar de krijgsmacht van het VK zich aanpaste aan de eisen van de counterinsurgency met betrekking tot SFA, zichtbaar in de organisatiestructuur tijdens de missie, de opleidings- en trainingssystematiek voor de uitzending en de pogingen om kennis van dit type missie te borgen binnen de krijgsmacht na het beëindigen van de ISAF-bijdrage, was dit niet het geval bij de twee andere casussen. De Nederlandse krijgsmacht bleef vier jaar lang *muddling through*, waarbij het worstelde met de vulling, opleiding en training en het borgen van de geleerde lessen. De Belgische krijgsmacht had weinig operationele druk ondervonden om zich aan te passen gedurende de missie, en kon voortbouwen op een sterk ontwerp van de missie, waarbij een goede personele vulling, uitrusting en opleiding en training was verzekerd voor vertrek. Mede hierdoor is er ook post-Afghanistan geen noodzaak gezien door de Belgische krijgsmacht om de geleerde lessen verder te institutionaliseren.

Dit proefschrift biedt een uitgebreide beschrijving van de wijze waarop drie verschillende krijgsmachten invulling gaven aan het ontwerp van hun OMLT-missie en de uitvoering hiervan in de aan hen toegewezen provinciën in Afghanistan. Uit het onderzoek bleek dat elke krijgsmacht onderkende dat dit type SFA, i.e. *combat mentoring* bijzondere vaardigheden vereist, wat verklaart waarom het veelal is belegd bij de speciale eenheden als *military*

assistance. Het is de verwachting dat SFA-type operaties veelvuldig zullen blijven voorkomen, waardoor de ervaringen die zijn vastgelegd in dit onderzoek van grote waarde kunnen zijn als er wederom een SFA missie wordt ontworpen die zich richt op *combat mentoring*.